

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Félévre	— — — —	12 .
Negyedévre	— — — —	6 .
Egy hóra	— — — —	2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —		

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 255. szám.

Péntek, nov. 6.

Társadalmi jótékonyág.

— nov. 6.

Szükség viszonyaink, a megélhetés egyre fokozódó nehézségei örökké aktuálissá teszik a társadalmi jótékonyág kérdését. Az ősz beálltával, amidőn a nyári kereset az élés alapja s amely a téli kereset hiánya miatt mihamar ingadozóvá válik, minduntalan fölmerül a kérdés, mikép lehet azokon segíteni, akik önhibájukból kénytelenek a rossz táplálkozás s hideg lakás nyomorúságait elszenvedni. Fölmerül mindazoknak, akik érzéssel bírnak a társadalmi ellentétekből keletkező állapotok javítása iránt s akik jóakarattal, áldozatkészséggel igyekeznek enyhíteni a sors mostohasága okozta nehézségeken.

Midőn társadalmi jótékonyágról van szó, gyakran fölmerül az ellentét, hogy a szükség viszonyok ezen segítségi módja helytelen, mivel csak a mai, senki által nem helyeseltető nyomorúságos állapot további fennmaradását eredményezi s a bár jó szívből eredő, de mégis gyámkodás jellegével bíró adakozás és felsegélés helyett célszerűbb, gyakorlatibb s gazdaságosabb eljárás volna a kereseti viszonyok oly módon történő javítása és megkönnyítése, amely a munkaképesek részére egyszerűsmindenkorra fölsőlegessé teszi az alacsony gyűjtését és nyújtását.

El kell ismernünk az ezen állításban rejlő igazságot s magunk részéről is mit sem tartunk helytelenebbnek, mint népünk azon életmódját, hogy a nyár esetleg bőséges, de esetleg nagyon gyenge keresetere alapítja egész téli megélhetését, ami az utóbbi esetet véve alapul, nyomorúság s ennek következtében betegség, anyagi romlás okozója. S azért örömmel kell üdvözölnünk minden oly törekvést, mely a téli iparágak meghonosítására törekszik s

amely téren a vármegyei gazdasági egyesület ért is már el sikert.

Azonban mindazok, kiket a jótékonyág nem érzete áthat, nem hivatottak arra, hogy az állapotok javulását előidézék. Ők látják a nyomort, a gyengék küzködését a sors mostohaságával s megkísérik, hogy mennyire lehet azon, csekély erővel, de annál jobb szívvvel segíteni. Semmiesetre sem érdemelnek gáncot, de annál több elismerést. Jóllehet csupán kötelességet teljesítenek, amely voltaképp a lelkiismerettől mindenkinek elő van írva, de aminek szavát oly kevesen követik. Az önszeretettel s a kényelem vágyának széles bástyája mögül nézik az önzetlenség munkáját, mely fáradni tud mások javáért.

Olyan nagy tere van a különböző célu jótékonyágnak s oly kevés az, amit az áldozatkészség másoknak jutatt. Évről-évre nagyobb áldozatot szed a Délvidék népéből a tüdővész. A retentő csapáson csak enyhíteni tud a szanatórium, ahol szegénysorsu, tüdővész betegek ideiglenes javulást remélhetnek. Nemesebb célra keresve sem adhat a jószívű adakozó. Szükség viszonyok között élő családok iskolás gyermekei részére meleg étel, téli ruha, könyv, írószert kellene. Ki tagadhatná, hogy nincs szükség milderre, s nem-e indokolt a segítőkész munkája. Elaggott munkás kéz erőttlen arra, hogy fenntartsa már saját magát. Vajjon nézheti-e nyugodt lelkiismerettel a társadalom ezek pusztulását? De vajjon hány embernek van érzéke ezek iránt?

Jogos lehet a panasz a társadalom közönyössége iránt, mindazok kivételével, akiket első sorban vesz mindig igénybe s mint biztos médiumra számít a jótékony cél érdekében működő bizottság. S ezek nem is mindig a legtehetősebbek. Nagyon sokan vannak, kiket anyagi helyzetük képessé tesz, hogy jelentékeny áldozatot

hozzanak azok részére, kik földi javakban szűkölködnek, de akiknek szive könyörtelenül bezárul a kérő szóra s rideg visszautasító felelet a válasz reá.

Bizvást mutathatunk arra, hogy ez a mi társadalmunk legsúlyosabb kórsága, az önzetlenség hiánya, amely csak saját magával törődik s közönyösen halad el mások mellett. Pedig megboszulja magát ez a rideg felfogás. Különösen most, midőn a társadalmi osztályok tagozódása, érzelmi felfogása mind nagyobb ellentéteket tüntet föl s a hajdani szívélyes viszony helyébe rideg ellenségeskedés lépett. Oly kevés pedig az, ami a társadalmi feladatokból egyre hárul s a meghozandó áldozat sem olyan, ami arányosan elosztva, terhet képezne az egyesre nézve, de ehhez az érzelem, a felfogás átalakulása szükséges, szélesebb látókör, megannyi oly dolog, miknek hiányát sajnos tapasztaljuk s miknek megjavítása a rendelkezésünkre álló erőkhöz képest egyik főfeladatunk lesz.

Az új közegészségügyi törvény. A belügyminiszter a községek közegészségügyi igazgatóról szóló új törvényt, az 1908. évi 38-ik törvénycíkket, a törvényben nyert megbízás alapján november elsején életbe léptette s a törvény végrehajtása iránt a vármegyei és városi törvényhatóságokhoz intézett rendeletével intézkedett. A kiadott Utasítás lehetőleg rövidre fogva tartalmazza a szükséges utasításokat a törvény rendelkezéseinek úgy az életbeléptetés alkalmával, mint később esetről-esetre való gyakorlati alkalmazására vonatkozólag. Elrendelte a miniszter, hogy az életbeléptetés előkészítő munkálatai azonnal megkezdessenek s az idetartozó ügyeket minden erre hivatott hatóság soron kívül intézze el s a törvényben megszabott szabályrendeleteket úgy a rendezett tanácsú városok és a községek, valamint a törvényhatósági bizottságok a szükséghez képest rendkívüli közgyűlésen alkossák meg.

A „TORONTÁL“ tárcája.

A pezsgő.

— Franciából. —

Soha sem tudtam rászánni magamat, hogy egy nagy bérházban lakjam; ha egy ilyen bérházba lépek, furcsa érzés fog el, azt hiszem, abroncsok fonódnak mellem körül, melyek ősszeszortják bordáim, megfosztanak a levegőtől. Majdnem félek, igenis, hogy félek, oly elhagyottnak, egyedülállónak érzem magam ily bérházban, mintha nagy társaságban lennék, ahol senkit sem ismerek. Egyáltalán mindig ily magyarázhatatlan érzés fog el ott, ahol sok ember van; még a színházban is.

Sokszor se nem látom, se nem hallom, mi történik a színpadon, mert mielőtt még a függöny telemelkednék, a felcícomázott vig tömeg közepette oly egyedül érzem magam, hogy közel vagyok a siráshoz. Magamat siratnám.

Mikor pedig ez érzés hatása alól szabadulhatok, akkor . . . akkor álmodozni kezdek nyitott szemekkel; és ez ébren álmodáskor érzem boldognak magamat.

Azt hiszem, idegeim nincsenek egészen rendben. Ébrenalvásnak nevezi a mindent osztályozó orvosi tudomány e betegségemet, mely, mint orvosom mondja, szokatlan az ilyen huszonkét éves fiatal embernél, mint jó magam.

Belátom, hogy nem is vagyok olyan, mint más ember s képtelen vagyok saját éneket definiálni.

Tulajdonképpen nem vagyok félnék. Ellenkezőleg, határozott és elfogulatlan vagyok rendes körülmények között.

Nos, igaz, hisz a lakásomról akartam beszélni. Ugy féltem a nagy bérkaszányáktól, hogy egy régi előkelő házban vettem lakást a harmadik emeleten lakó hivatalnok-családnál.

Ez a lakás aránylag drága az én szűkös anyagi viszonyaimhoz képest. Sok mást nélkülözöm kell e miatt, de szívesen teszem. Ez a régi ház jó hatással van reám, oly csendes ott minden. Csupán három lakó van. Fenn az én hivatalnok-családom, a második emeleten egy tanár, az elsőn egy nyugalmazott tábornok lakik.

Mindannyian koros, megállapodott emberek, lármás szokások és gyermekek nélkül; még a cselédség sem olyan, mint máshol, sohasem hallható civakodás, vagy zaj.

Olyan csend van e házban, olyan csend, mint a templomban. Pompásan lehet itt álmodozni, nyitott szemekkel álmodozni.

Jóval elmúlt már éjfél, amikor hazajöttem. Sohasem szoktam ennyi ideig elmaradni. Egy barátom bucsuvacsorát adott, mivel tanulmányait befejezte s hazatért szüleihez; engem is meghívott, meghívását nem utasíthattam vissza; mulattunk, beszélgettünk; pezsgőt ittunk, arany színű, gyöngyöző pezsgőt. Oly édes volt az a pezsgő, midőn torkomon lefolyt, hogy olyan érzés járta át valómat, mintha finom, gyöngéd női kéz simogatna.

Többet ittam, mint rendesen, de azért józan vagyok.

A régi sétányon keresztül mentem hazafelé, de milyen más is volt az most, mint világos nappal. Az utak úgy csillogtak a holdfényben, mintha ezüsttel lettek volna beszórva. A bokrok sötét falaknak látszottak s a gesztenyefákon, mintha fehér gyertyák lettek volna virág-

gal övezve. A virágszirmok, levelek lábaim elé hullottak, mintha illatos szőnyeget terített volna valamely láthatatlan kéz lábaim elé. Távoli lombon egy kései madár dalolt. A város kihalt volt, egy hang, egy lehelet sehol; csak én éltem, a holdvilág és a virágok.

Halkan, nagyon halkan nyitottam fel a kaput s rögtön bezártam magam után. Lábujjhegyem osontam fel a lépcsőn. Felesleges elővigyázat, hisz e régi házban vastag futószőnyeg borítja a tölgyfalépcsőket.

Az első emeleten megálltam. Egy szobából, a csukott ajtón keresztül halkan, tompán szűrődött át egy zongora hangja. E percben a sétányon hallott kései madár dalolása jutott eszembe. S hirtelen kimondhatlan vágy fogott el, hogy kinyissam az ajtót s belépjek a szobába, amelyből a zongorázás hallatszott.

Ugy tünt fel előttem, mintha ott benn a fény. Tudtam, hogy az más nem lehet, mint a melyről annyit ábrándoztam. Nyitott szemmel álmodozva, magam előtt láttam a békét, a szent csendességet, melyen áthullámozott a szenvedély forró lehelete. Csúpn csak egy pillanatig tétováztam s azután hirtelen, halkan beléptem, a nélkül, hogy kopogtattam volna.

Majdnem egészen sötét volt a nagy szobában, csupán elől, az ablak melletti sarokban égett valami bágyadt, vöröses fény, mely alig világította meg a legközelebbi környezetet, a zongorát, melynek fehér billentyűi valósággal fénylettek, az azokon könnyedén tovasikló, formás keskeny női kezek, mintha fehér lilomok lettek volna. A zongorázó alakja egész árnyékban volt, csak kezeire hullott a bágyadt paradicsom lenne, a földöntúli tündérbert, a tábornok felesége.

HIREK.

Tájékoztató.

A *fürdő* (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az *urak részére* nyitva van; *hölygök részére* minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/4 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig *urak részére* is. *Vidéki hölygök részére* minden nap délelőtt 10-ig. A *kádfürdő* reggel 8-tól este 7-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület *ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára* nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A *szabad iskola (munkásgimnázium)* november havi előadásai a következők:

November 7-én 8-tól 9-ig Történelem; 9-től 10-ig Gazdasági földrajz.

November 11-én 8-tól 9-ig Történelem; 9-től 10-ig Gazdasági földrajz.

November 14-én 8-tól 10-ig Magyar irodalom.

November 18-án 8-tól 9-ig Fizika; 9-től 10-ig Gazdasági földrajz.

November 21-én 8-tól 9-ig Történelem; 9-től 10-ig Gazdasági földrajz.

November 25-én 8-tól 9-ig Történelem; 9-től 10-ig Magyar irodalom.

November 28-án 8-tól 9-ig Fizika; 9-től 10-ig Nemzetgazdaságtan.

November 9. Közig. bizottság ülése.

— **Görög keletiek ünnepe.** Görög keleti szerb polgártársaink vasárnap ünneplik meg szent Demeter napját, mely alkalommal d. e. 10 órakor mindkét görög keleti templomban ünnepi istentiszteletet tartanak.

— **Az állattenyésztési felügyelőség köréből.** A földmivélségi miniszter Bekéssy Jenő temesvári m. kir. állattenyésztési felügyelőt a m. kir. földmivélségi miniszteriumba berendelte és a temesvári m. kir. állattenyésztési felügyelőség ügyeinek ellátásával Sierban Viktor nagybecskereki m. kir. állattenyésztési felügyelőt bízta meg.

— **Változások a csanádi egyházmegyében.** A megyés püspök Szántó Géza dr. teológiai tanárt Resiczara segédlelkésznek nevezte ki és helyébe Martin Aurél dr. makói segédlelkészt dispónálta.

— **Tiszthelyettesek szemléje.** Szerdán tartották volt meg Nagybecskereken a rendes őszi tisztliszemlést, ma pedig a tartalékos tiszthelyettesek és tiszthelyettes-jelöltek felett tartották szemlést a közös hadsereg laktanyájában. A szemlést, mely 9 órakor kezdődött Meska Ferenc alezredes vezette Venovics századosal. A mai szemlén összesen mintegy 50 tiszthelyettes jelentkezett, akikkel közölték a legújabb utasításokat és egyéb szükséges tudnivalókat.

— **Uj gör. kel. esperes.** Dr. Létity György temesvári gör. kel. szerb püspök Stakity Zsarkó nagybecskereki gör. kel. plébánost tiszteletbeli esperessé nevezte ki.

— **Utóállítás.** Tegnap reggel 9 órakor a nagybecskereki Rezső-laktanyában utóállítást tartottak, amelyen a honvédség részéről megjelentek Neuschl Ferenc ezredes és Rigó Dezső hadnagy, a közös hadsereg részéről pedig Meska Ferenc alezredes és Venovics Mihály százados vettek részt. Polgári elnök volt Szilágyi Albert megyei aljegyző, polgári orvos: dr. Plechl Szilárd megyei főorvos, katonaeorvosok voltak pedig dr. Tóth és dr. Misera ezred-

Láttam párszor a lépcsőn, csinos volt és fiatal, alig harminc éves, évtizedekkel fiatalabb, mint férje.

Most látom kezét. Minő kezek. Hogy nem tűntek föl eddig? Hogy nem láttam még e szép hóhérr kezeket, amelyek előttem e percben a szépség fogalmának megvalósulásai? S míg e gondolatok cikáztak át agyamon, addig mintegy varázslattól megbénulva, mozdulatlanul állottam az ajtó mellett; pillantásaim nem tudtam elvonni azokról a szép kezelekről, melyek almatag gyöngédséggel siklottak ide s tova a billentyűkön, a forró vágy és edes mámor hangjait csalva ki azokból.

Nem mertem megmozdulni. Ugy látszik, bejövetelem észre sem vette az asszonyka, mivel meg se fordult, félbe se szakította játékát, azt az ábrándozó, vágytelt zongorázást; sokáig állottam és hallgattam azt.

S akkor hirtelen örült vágy töltött el, hogy közeledjem hozzá, ne csak hogy kezét, de arcát is láthassam.

Három hangtalan lépéssel, nem: ugrással rohantam hozzá. S amint mögötte állottam, ujjai lesiklottak a billentyűkről, halkan megfordult, felemelte karjait s a nélkül, hogy felállott volna, fejemet szép kezeivel átfogta, magához vont s két forró, izzó, tüzes ajak tapadt az enyéimre, égett azokon...

Midőn a következő napon ugy délfelé, — mivel soká aludtam — lefelé jöttem a lépcsőn, az első emeleti lakás ajtaja nyitva volt. Az öreg házmesterné állott az előszobában, különféle takarításhoz szükséges eszközökkel ellátva.

Akaratlanul megállottam. A házmesterné fejével felém bólintott, mintha néma kérdésem olvasta volna le ajkaimról és szólt:

orvosok. A tegnapi utóállításán mindössze csak 19 állításköteles jelentkezett, akik közül 7 embert besoroztak.

— **Kimutatás eladó takarmányról.** Darányi földmivélségi miniszter most adta ki az október 27-ig bejelentett eladó szálas takarmányról szóló IV-dik kimutatását, amelyből pontosan meg tudható, hogy kinél, mennyi és minő árért kapható a takarmány. Az érdeklődő gazdaközönségnek szivesen ad felvilágosítást a főispáni hivatal, ugyszintén a Torontálmegyei Gazdasági Egyesület is.

— **A nagybecskereki gabonakereskedelmi tanfolyam megnyitása.** Megelőzőleg lapunk már több ízben szolgált hiráddal a felső kereskedelmi iskolával kapcsolatban szervezett gabonakereskedelmi tanfolyamról. A tanfolyamot a közoktatásügyi miniszterium engedélyezte s így azt tegnap délután 6 órakor ünnepélyesen megnyitották. Örömmel konstatáljuk, hogy ez utóbbi tudomásunk szerint hazánkban első ilyen rendszeresen szervezett és a kereskedelem egyik legfontosabb ágának szakszerű és intenzív ápolására hivatott tanfolyam a legszélesebb érdeklődéssel találkozott, amennyiben nemcsak a felső kereskedelmi iskola felső osztályának hallgatói, hanem a kereskedelmi világ is tekintélyes számban volt jelen a megnyitó előadáson. A tanfolyamot Knyaskó Lajos felső kereskedelmi iskolai igazgató, a tanfolyam vezetője nyitotta meg. Megnyitó beszédében kifejtette, hogy mily rendkívül fontosággal van hazánkra a gabonakereskedelem, miután hazánknak ez képezi a legfontosabb export-cikkét. Szólt továbbá hazánk gabonakereskedelmének a helyzetéről és azon feltételekről és eszközökről, amelyek a mai gabonakereskedelemnek tengelyét képezik, kiemelve mindvégig a termelés és a kereskedelem szoros kapcsolatát. Ezután Marton Andor, a vármegyei gazdasági egyesület titkára, a tanfolyam termelési előadója kezdte meg előadását. Részletesen fejtegette hazánk termelési viszonyát és megmutatta Magyarország helyzetét a gabonatermelő államok sorában. Szólt továbbá arról, hogy mily módon lehetne növelni hazánk természetes az egyes holdakon. Mert nem arra kell törekedni, ugymond, hogy a gabonával bevetett terület növelésével emeljük a termés, kvantitását, hanem arra, hogy a kvalitás megtartásával szakszerű tudás alapján fokozzuk azt, a már meglévő területen. Az érdekesítő előadás után Fenyeves Izsó cégvezető, a tanfolyam kereskedelmi előadója tartott előadást. Szólt a gabonakereskedelem fontosságáról. Kifejtette részletesen, hogy a termelő a gabonakereskedők közvetítésével megszabadul a forgalomba hozatal óriási gondjaitól, sőt előnyösebben értékesítheti a gabonáját, ha a közvetítőkhöz fordul, mintha közvetlen a fogyasztó piacokat kutatja ki s a kereskedők meg-

— A tábornok ur nevével együtt, ma már hajnalban elutazott nyaralni. Minden évben elmennek valahova és szeptember előtt sohasem jönnek haza.

Lassan mentem le a lépcsőn. Különös, az a gondolat, hogy hetekig, talán hónapokig sem láthatom őt, nem okozott fájdalmat nekem. Ellenkezőleg, valami megkönnyebbülés félt éreztem. A szívem mintha egy tehertől szabadult volna meg, mintha csak félttem volna a viszontlátástól, a rideg, sőt nappali fényben, világosságban.

Álmodásaimhoz van most anyagom, kiapadhatatlan forráshoz. Nemcsak a múltból, de a jövőből is merítem azt. Képeletemben lefestem magam előtt, miként fogunk mi majd őszkor újra találkozni, minő lesz akkor a viszontlátás, őszkor, midőn újra korán lesz este és korán ég már a lámpa világa és érzem, miként dobog szívem e gondolatra, mintha keblem akarná szejjel zuzni.

De midőn álmaimból felébredem, magamhoz térek s midőn gondolataim szavakba önthetem, akkor így szólok magamhoz:

— Soha, soha többé nem fogjuk viszontlátni egymást, őszkor sem — soha.

Vannak oly gyöngéd, oly titokzatos dolgok, melyek az életben egyszer történnek meg csupán. Csak egyszer, midőn különböző dolgok játszanak össze annak előidézésére, mint a madárdalolás, virágillat, langyos tavaszi levegő, vágy és a pezsgő.

Ezt még egyszer átélni annyit jelent, mint összerombolni azt, ami a számunkra megmaradt: az emléket.

Nem, sohasem fogjuk viszontlátni egymást. Elhatároztam, hogy őszkor más egyetemen fogom tanulmányaim folytatni.

kerülésével akarja gabonáját értékesíteni, kifejtve, hogy a termelő és a kereskedő között érdekelletét nincs. Felsorolta azután mindazon kellekeket, amelyekkel a gabonakereskedőnek rendelkeznie kell. A mindvégig élvezetes előadásokat a közönség érdekesítve hallgatta végig s az előadások végén bőven jutott elismerés a tanfolyam vezetőjének és az előadóknak. A legközelebbi előadás folyó hó 12-én, csütörtökön este 6—8-ig lesz.

— **A tűzoltó-egylet támogatása.** A nagybecskereki önkéntes tűzoltó-egylet legutóbb felhívást intézett az összes nagybecskereki biztosító-intézetekhez, amelyben kéri a biztosító-társaságokat, hogy anyagi erejükhez mérten támogassák a tűzoltó-egyletet, amely elvégre az ő érdeküket is szolgálja. Ennek a felhívásnak volt is fogantatója, amennyiben eddig a „Foncière” 25 koronát, az „Első Magyar Általános” pedig 100 koronát adományozott ennek az igazán közérdeket szolgáló testületnek s remélhető, hogy a többi biztosító intézetek sem tagadják majd meg a segítséget a tűzoltóktól.

— **Alkoholelles előadások Nagybecskereken.** A belügyminiszter megbízta dr. Dóczy Imrét, az „Alkoholizmus” című lap felelős szerkesztőjét, hogy a közig. tanfolyamokon rendszeres alkoholelles előadásokat tartson. Dr. Dóczy, ki nemsokára Nagybecskerekre jön, ez alkalommal egyuttal új életre akarja ébreszteni a Good-Templár-rend páholyát, esetleg az „Országos alkoholelles egyesületnek” fiókját akarná itt létesíteni. E végből megkereste dr. Fischer Regina helybeli orvosnőt, mint a páholy tagját, hogy e munkálkodásában segítségére legyen, illetve hogy ez irányban a talajt megfelelően előkészítse.

— **A Messinger-intézet továbbfejlesztése.** A nagybecskereki Messinger Karolin-fele leánynevelő intézet öt éves fennállása alatt oly rohamosan fejlődött, hogy helyiségei ez idő alatt most már másodsorú bizonyulnak szűknek. A folyó tanévben is már több vidéki tanulót kellett visszautasítani, mivel az internátus helyiségei több növendékét már be nem fogadhattak. Ez a körülmény is, de különösen az a terv, hogy az intézetet több gyakorlati, gazdasági és háztartási tanfolyammal fegészíthessék, ami ezt a máris országjáró ismert kiváló intézetet, a még mindig nagyon keresett hasonló külföldi intézetekkel szemben is versenyképessé fogja tenni, szükségessé teszi az intézeti épület megnagyobbitását. Mint értesülünk, az intézet törekvő igazgatója e célra megszerezte a Torontali Takarékos Hitelbanktól az intézet melletti volt Fuchs-féle házat, amelyre az intézet diszes emeletes épületét meghosszabbítják, hogy így az intézet terület nyerjen a további, városunk szempontjából is igen öröndetes fejlődéshez.

— **A szerb egyházi dalárda új karnagya.** A nagybecskereki gör. kel. szerb egyházi dalárda választmánya tegnapelőtt ülést tartott, melynek egyetlen tárgya az üresedésben levő karnagyi állás betöltése volt. A választmány karnagynak egyhangulag Celina Vencelt, a prágai konzervatórium volt növendékét választotta meg, aki egy ízben már volt is Nagybecskereken s akinek kiváló zenei képessége már nem ismeretlen a közönség előtt.

— **Városi pártalakulás Pancsován.** Pancsováról jelentik: E hó 2-án alakult meg a pancsovai városi párt, mely az alkotmánypárt és a függetlenségi pártból tartozó összes törvényhatósági tagokat foglalja magában és az egyetemes magyar nemzeti állam politikai vezéreszméinek keretén belül szabad kezét enged tagjainak a város fejlesztése és rendezése körül. Az alakuló ülésen megválasztották a párt tisztikarát mindkét párt vezető embereiből. A párt elnöke Christian Antal kir. közjegyző, társelnöke dr. Rada Ignác ügyvéd, ügyvezető alelnöke Graber László dr. ügyvéd, jegyzővé Karner János állami iskolai igazgató választották meg.

— **Nyilvános köszönet.** A nagybecskereki rk. árvaház részére adakoztak: Özv. dr. Grandjean Józsefné 1 kosár szőlőt, Franz József Lászlóné egy szoba asztalt, 1 ruhakosár szőlőt, egy varrógépet, egy bádógból való fáskosarat és befőzőt 8 köcsög szilvaizt, Messinger Karolin 1 Szent-Antal szobrot, 2 könyvtáskát, a 12 gyermeket egy hónapig ingyen ebéddel látta el és a fehérműket Tóth Paula tanárnővel ingyen varrta meg, dr. Annau Ernő 150 drb tollszárat és 36 drb írót, Deutsch Márton 8 kgr. borsót, Müller Józsefné többféle gyümölcsöt és 2 üveg közméteizt, Palfy Lenke egy tál süteményt, Oldal István egy kosár szőlőt, Ruszné gyümölcsöt és süteményt, Mersdorfné 12 drb fonott kalácsot, Retzler Ferike egy kosár almát, Schwarczné egy üveg barackizt, Benó Testvérek 2 pár csirkét, Jégl Miklósné egy tálcá szőlőt, Kiss Sarolta egy palacsinta sütit egy zsirosbödönt és egy hónapig ingyen vezette az árvaházat, Tóth József köteles

egy 20 öles ruhaszárító kötelet, Szegfű Sándorné befőzött 74 üveg paradicsomot, Száviics Sándorné 10 liter érett babot adományozott. A nemes szívű adományozóknak ez uton is hálás köszönetet mond az árvaház-egylet elnöksége.

Wasserab Paulina urnő 10 koronát, Weisz Izidor, a Ferenc József-rend lovagja pedig 5 koronát adományozott a Gyermekbarát egyletnek, mely adományokért ezuton mond köszönetet az egylet elnöksége.

Zászlószentelés Párdányon. A Dél-magyarországi Földmivelők Gazdasági Egyesülete vasárnap, a hó huszonkettedikén, Párdányon, az ottani fiókegyesület közreműködése mellett zászló- és házszenteléssel egybekötött vándorgyűlést rendez a következő tárgysorozattal: Szombaton délután 5 órakor a vendégek fogadása az állomáson. Este hat órakor: Lampion-szerenád a zászlóanya és a vendégek tiszteletére. Hét órakor: Ismerkedési estély. Vasárnap délelőtt 8 órakor: Gyülekezés az egyleti helyiségben. Háromnegyed kilenc órakor: Felvonulás Hemmen Antalné zászlóanya lakásához. Kilenc órakor: Nagymise és az új zászló beszentelése. Tizenegy órakor: Az új egyleti helyiség felszentelése és a vándorgyűlés megtartása. Egy órakor: Bankett a Klein-féle vendéglőben. Este 7 órakor: Tánccmulatság a Klein-féle vendéglőben.

Irodalom.

*** Vértessy Gyula új könyve.** Dr. Vértessy Gyula, az ismert kiváló író, Torontálmegye tanfelügyelője, verseit, körülbelül tíz évi termését, most rendezti sajtó alá. A kötet ez év karácsony táján fog megjelenni az Eggenberger-féle könyvkereskedés (Hoffmann és Vastagh) bizományában, Budapesten. Hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozva legyen, előre kéri az előjegyzéseket, hogy a kiadóhoz eljuttathassa. A kötetet megjelenés után azonnal küldi. Fűzött példány ára 3 korona; kötött példányé 5 kor. Jeles író társunk új könyvét a legmelegebben ajánlhatjuk a közönség figyelmébe.

Törvénytörvények.

S. Agyonrugta a feleségét. A vagyonért való vad túlekedést jellemző sötét és kuszált ügyet tárgyalt ma a nagybecskereki királyi törvénytörvények. A vádlottak padján 3 férfi és egy nő ült, egykedvűen halgatván a súlyos vádakat, mit fejükre olvasott a királyi ügyész. Az első vádlott Imbrea Nikola, 54 éves szentjánosi földműves, akit a királyi ügyészség közokirathamissal és szándékos emberölés büntetettével vádol, mert hamis tanuk révén először is a felesége tudta nélkül átiratta magára az asszony nevén álló vagyont s mikor az sehogyssem akart ebbe belenyugodni és feljelentette őt, ráadásul még valósággal agyonrugdosta a feleségét.

Imbrea Nikola cinkosait, nevezetesen Sporea Petrut, Miók Petrut és Imbrea leányát, Boszerlics Vikentiét az ügyészség közokirathamissal vádol.

A boncolódott ügy rövidesen előadva a következő: Imbrea Nikolának volt egynehány hold földje és háza Szentjánoson, amit az apjától örökölt, volt azonban adóssága is, amit persze nem szeretett volna kifizetni s hogy hitelezőit kiijátsza, a vagyont átiratta az édesanyjára. A hitelezők azonban ennek dacára is követelték rajtuk a pénzt s fenyegetőztek, mire a vagyont színteg átiratták egy harmadikra, aki nemsokára ismét visszaszámraztatta azt a fővádlott anyjának, ez pedig átiratta a menyére, Imbrea Nikola feleségére. Imbrea azonban szerette volna, ha a vagyont első házasságából származó leánya, Boszerlics Vikentié kapta volna meg s mivel felesége nem akarta azt átiratni, furlanghoz folyamodott. Két tanuval, Sporea Petruval és Miók Petruval, valamint egy idegen asszonnyal elment Versecre a királyi közjegyzőhöz, ahol a felfogadott nőt a feleségéként szerepeltette és a tanuk személyigazolásával a felesége nevében átiratta magára az ingatlanokat.

Ezt megtudta Imbrea s hogy bosszút álljon a kijátszásért, feljelentette e miatt a férjét. Ettől kezdve a czivakodások, veszekedések napirinden voltak a házastársak között. Folyó év május 16-dikán is éppen e miatt volt közöttük szóváltás, amikor Imbrea nekiesett a feleségének, először kilökte a lépcsőre, azután pedig gyomron, melibe rugdosta az asszonyt, úgy, hogy a szerencsétlen belső elvérzés következtében meghalt.

A mai tárgyaláson Szilágyi Lajos törvénytörvénybíró elnök, szavazóbírák voltak: Junga Aladár és Putits Oktavián. Jegyző: Gojdiés Miklós, ügyész: Czenger Nándor, védők: dr. Obadeau Pál és dr. Oppenheimer N. verseczi ügyvéd, orvosszakértők voltak pedig: dr. Fialowski Béla törvény-

széki és dr. Marczekovics Ödön zichyfalvai orvos.

A délelőtti folyamán pusztán csak a vádlottakat és az orvosszakértőket hallgatták ki.

Imbrea Nikola beismerte, hogy rugdosta az asszonyt, azt mondja azonban, hogy ezt részegségében tette. A közokirathamissal vonatkozó vádat valamennyien tagadják s állítják, hogy tényleg Imbrea iratta át a vagyont, aki nevezett napon szintén benn volt Verseczen, de a vádirat szerint a vásáron tartózkodott s mitsem tudott arról, hogy mi történik az alatt a közjegyzőnél.

Az orvosszakértők konstatálták, hogy Imbrea a szenvedett rugások következtében keletkezett májrepedésben halt meg.

Délben az elnök felfüggesztette a tárgyalást. Délután a tanukat hallgatják ki s ítéletre így csak előreláthatólag holnap kerül a sor.

TÁVIRATOK

A jövő évi költségvetés.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtti Széll Kálmán elnöklésével tartott ülésén folytatta a jövő évi költségvetés tárgyalását. Az ülésen a kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, Günther Antal igazságügyminiszter és Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter volt jelen.

A mai ülésen az igazságügy tárcsa költségvetése került sorra, amelyet Bizony Ákos előadó ismertetett és ajánlott elfogadásra.

Isekutz Győző a dirói előléptetés reformját sürgeti.

Buza Barna a kereskedelmi törvény reformja érdekében szól.

Günther Antal igazságügyminiszter a felszólalásokra válaszolva hangoztatja, hogy teljes buzgalommal törekszik igazságügyünk fejlesztésére, a bírói előléptetések dologára vonatkozólag azt mondja, hogy azt a kívánalmaknak megfelelően fogja rendezni. A többi kívánalmak is a kormány megfontolásának a tárgyát képezik s rajta lesz, hogy kellőképpen megoldassanak. Ezzel azután a tárcsa költségvetését letárgyalták és elfogadták.

Utána a honvédelmi tárcsa költségvetésének a tárgyalását kezdték meg, amelyet Semsey László előadó ismertetett és ajánlott elfogadásra.

Hoitsy Páinak az a kívánsága, hogy a honvédségnek a gépfegyvereket ne részletekben, hanem egyszerre rendeljék meg. Széll Kálmán nem osztja ezt az álláspontot.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter kívánatosnak tartaná a honvédségnek gyors tempóban való felszerelését a gépfegyverekkel.

Wekerle Sándor miniszterelnök szintén ezen a véleményen van.

Az ülés folyik.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház a delegációs szünet után nov. 10-én tartja első ülését. Mint politikai körökben beszéltek, Andrássy Gyula gróf ezen az ülésen terjeszti be a választói jog reformjáról szóló törvényjavaslatot.

A választói jog.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A függetl. és 48-as párt nov. 10-én, kedden délután 5 órakor értekezletet tart, amelyen megjelenik Andrássy Gyula gróf belügyminiszter is, aki ismertetni fogja a párttal a választói jogról szóló törvényjavaslatot, amelyen időközben bizonyos változtatás történt.

A képviselőháznak az ülésén, amelyen Andrássy b terjeszt a választói jogról szóló törvényjavaslatot, mint beszéltek, nagy számmal fognak a karzatokon megjelenni a feministák egyesületének a tagjai, akik cédulákat akarnak leszórni a terembe, ezzel a fölírással: „Szavazati jogot a nőknek!”

Községi jegyzők mozgalma.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Székesfehérvárról jelentik, a fejérvármegyei községi és körjegyzők egyesülete tegnap közgyűlést tartott, melyen állást foglalt az ellen, hogy a jegyzőválasztásoknál a főszolgabírák jelöljék a jegyzőket. A gyűlés azt kívánja, hogy a jelölés az alispán joga legyen, vagy pedig a közig. bizottságnak erre kiküldött két tagja jelöljön a választásoknál. A fejérvármegyei jegyző-egylet kimondotta, hogy ilyen értelemben indítványt terjeszt a november 8-dikán Budapesten tartandó országos jegyzőgyűlés elé.

A balkáni események.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Szentpétervárról jelentik, a cár az általa audiencián fogadott Chomjakov duma-elnök előtt kifejezést adott az összes szlávok iránt érzett szimpátiájának, de hozzátette, hogy a rokonszev nem terjedhet annyira, hogy Oroszország Szerbia miatt háborúba keveredjék.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” ered. táv.) A konstantinápolyi „Hukuk” című ujság jelentése szerint egy szerb banda betört a novibazári szandzsákban fekvő Iples községbe, azonban a bandát hamarosan kiűzték. A lap sürgeti az ottani török katonaság megerősítését.

A török sajtó az utóbbi napokban állandóan hangoztatja annak a szükségét, hogy Törökország és monarchiánk között megegyezés jöjjön létre. A lapok hiszik is, hogy a fennforgó nehézségeket sikerül eloszlatni s a megegyezés mielőbb létrejön.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) A londoni Standard jelentése szerint Szerbiába a magyar osztrák áruk bojkottja óta Oroszország bevitele a Fekete tengeren át nagy mértékben emelkedik.

A német-francia viszály.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Párisból sürgönyzik, a Kazablankában megszőkött idegen légiósok ügye miatt támadt német-francia összeközöséről a kamara mai ülésén beszétek hírek keringtek s már háborúról beszéltek. Az izgalom azonban csakhamar elcsendesedett, mert illetékes helyről kinyilatkoztatták, hogy a két hatalom kormánya már talált módot az ellentétek kiegyenlítésére.

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, nov. 6. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Lippáról sürgönyzik, Glogovác állomáson egy tehervonat nekiment az ott álló teherkocsiknak, aminek következtében számos kocsis összezúzódott. Emberben nem esett baj.

Határidő-üzlet.

Budapest, nov. 6. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április 1909.)	25 14—
Rozs (novemberre)	21 94—
Rozs (áprilisra 1909)	20 80—
Zab (áprilisra 1909)	17 08—
Tengeri (áprilisra)	14 90—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Árverési hirdetmény.

A dávidházi gazdaság felosztása folytán
f. évi nov. 12-én reggel 8 órakor
 38 drb jármosökör,
 18 drb ló,
 2 drb tehén,
 1 cséplőgarnitúra (Máv. 10 HP.),
 1 gőz tengerimorzsoló,
 továbbá szekerek, kocsik és különféle gazdasági eszközök önkéntes árverésen a legtöbbet ígérőnek kesspénzfizetés mellett eladatnak.

Vasutállomás: Torontálujvár, vagy Öregfalu.

Dávidházi gazdaság.

